

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
8. ročník, školský rok 2015/16
Testové úlohy pre kategóriu E (7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* Po zániku Západorímskej ríše nastal v západnej a juhozápadnej Európe...

- a) rozvoj
- b) úpadok
- c) vývoj pokračoval bez prerušenia

2.* Nástupcom Rímskej ríše sa stala Východorímska ríša, neskôr známa pod menom Byzantská ríša.

- a) Uveďte roky existencie tejto ríše.
- b) Na ktorých troch svetadieloch sa táto ríša rozprestierala?

3.* Vytvorte správne dvojice krajín či oblastí a germánskych kmeňov, ktoré sa v nich usadili v priebehu 5. až 7. storočia a vytvorili tam svoje kráľovstvá.

- | | |
|-------------------|--------------|
| a) severná Afrika | 1) Ostrogóti |
| b) Španielsko | 2) Anglovia |
| c) Taliansko | 3) Vizigóti |
| d) Anglicko | 4) Vandali |

4.* V knihe Da Vinciho kód sa ako údajný nositeľ pokrvnej línie sv. Márie Magdalény (na obraze) spomína dynastia Merovejovcov. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Z ktorého germánskeho kmeňa/národa táto dynastia vzišla?
- b) V ktorom súčasnom štáte mali vládovia tejto dynastie svoje sídlo v 5. a 6. storočí?
- c) Uveďte meno kráľa z tejto dynastie, ktorý zjednotil svoj kmeň/národ a vytvoril koncom 5. storočia spoločný štát.
- d) Patril cisár Karol Veľký (768 – 814) k tejto dynastii?



5.* V priebehu 5. až 7. storočia sa dali do pohybu aj slovanské kmene, ktoré sa zo svojej pravlasti postupne rozšírili do veľkej časti Európy. Z uvedených území a súčasných krajín vyberte päť správnych, kam Slovania v tomto období prenikli a usadili sa tam.

pobrežie Adriatického mora, Francúzsko, okolie rieky Labe, Dánsko, dolný tok Dunaja, Maďarsko, Grécko, Taliansko

6.* Na fotografii je zachytený jeden z najznámejších symbolov stredovekého Konštantinopolu. Prečítajte si nasledujúci text a nájdite v ňom štyri chyby. Zvýraznené slová sú správne a nemožno ich opravovať.

Pôvodný Chrám sv. Žofie, nazývaný aj Chrámom svetskej Múdrosti predstavuje dominantu dnešného Istanbulu. Postaviť ho dal cisár Justinián v 7. storočí a po zániku Byzantskej ríše sa zmenil na synagógu.



7.* Vytvorte správne dvojice z pojmov, osobností a ich opisov. Správne dvojice zapíšete do odpovedového hárku.

- | | |
|---------------------|--|
| a) sv. Benedikt | 1) jeden z prúdov kresťanstva |
| b) arianizmus | 2) jeden z najvýznamnejších pápežov stredoveku |
| c) regula | 3) zakladateľ prvého kláštora |
| d) sv. Gregor Veľký | 4) zakladateľ západného rehoľníctva |
| e) bazilika | 5) súpis pravidiel života mníchov v kláštore |
| f) sv. Pakomius | 6) typ veľkého kostola |

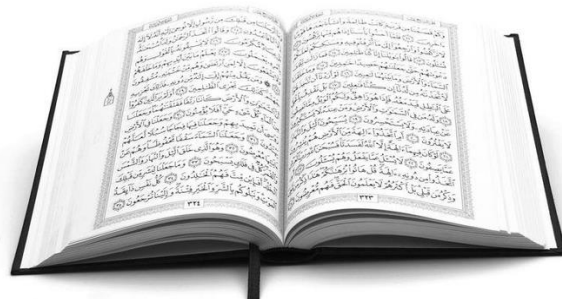
8.* Langobardi/Longobardi vytvorili svoje kráľovstvo v dnešnom Taliansku.

- a) Kde žili pred príchodom do Itálie?
- b) Ktorý kočovnícky národ bol príčinou ich odchodu do Itálie?

9.* Známe „nikto nie je doma prorokom“ sa uplatnilo aj v prípade zakladateľa islamu Mohameda, ktorého obyvatelia rodného mesta neprijali a ich nepriateľstvo ho prinútilo opustiť mesto, v ktorom začal hlásať vieru v jediného boha Alaha.

- a) Uved'te, v ktorom meste začal Mohamed hlásať novú vieru?
- b) V ktorom roku musel toto mesto opustiť?
- c) Do ktorého mesta sa Mohamed vysťahoval?

10.* Ako sa nazýva posvätná kniha moslimov (na obr)?



11.* Po smrti zakladateľa islamu Mohameda vznikol v islamskej ríši...

- a) kalifát
- b) kaganát
- c) emirát

12.* Islam sa aj v súčasnosti delí na dve vetvy – sunnitskú a šiitsku. Uvedené charakteristiky priradiť k správnej vetve.

- a) Oprávnenými nástupcami Mohameda sú vládcovia, ktorí sa riadia zbierkou Mohamedových výrokov.
- b) Oprávnenými nástupcami Mohameda sú len priami potomkovia Mohamedovej dcéry Fatimy a jeho zať a Alího.

13.* Ako sa cudzím slovom povie *obrazoborectvo* (zobrazené na dobovej ilustrácii) a v ktorej ríši k nemu došlo?



14.* Arabi ovládli dve krajiny/oblasti Európy a udržali sa v nich na dlhú dobu. Spomedzi uvedených krajín/území vyberte dve správne, ktoré Arabi ovládli.

Španielsko, Cyprus, Korzika, Malta, Sicília

15.* Z uvedeným charakteristík vyberte tri, ktoré opisujú islamskú kultúru v stredoveku.

- a) preberanie prvkov gréckej i perzskej kultúry
- b) preberanie prvkov gréckej a babylonskej kultúry
- c) sprostredkovanie diel antickej filozofie a vedy Európe
- d) odmietanie cudzích kultúr
- e) komentovanie diel antickej filozofie a vedy
- f) ničenie diel antickej vedy

16.* Na územiach zaniknutej Franskej ríše sa po dynastii Karolovcov dostali v nástupníckych štátoch - dnešnom Nemecku a Francúzsku - k moci nové panovnícke dynastie. Uveďte ktoré.

17.* Vytvorte správne dvojice z miest a štátov Slovanov a zapíšte ich do odpovedového hárku.

- | | |
|-------------|---------------|
| a) Pliska | 1) Poľsko |
| b) Hniezdno | 2) Bulharsko |
| c) Nin | 3) Chorvátsko |

18.* Kto to boli Maurovia?

19. Panovníci v stredoveku zvyčajne odovzdávali vladárske kreslo svojim synom. Určite, ktorí štyria z uvedených nitrianskych/blatnohradských, resp. veľkomoravských panovníkov boli vo vzťahu otec a syn.

Pribina, Mojmír I., Svätopluk I., Kocel, Mojmír II., Rastislav

20. Vládcovia Veľkej Moravy stavali opevnené hradiská, z ktorých viaceré objavili a preskúmali archeológovia aj na Slovensku. Spomedzi uvedených pojmov vyberte štyri, ktoré sa viažu k veľkomoravským hradiskám.

komorová konštrukcia, kamenné veže, drevené palisády, Bojná, bastióny, Fil'akovo, obydlia s kamennou podmurovkou

21. Fuldské anály spomínajú Svätopluka ako Rastislavovho spoluvládcu a „krajinu Svätopluka“ odlišujú od Rastislavovej (vlastnej) Moravy. Podobne pápež adresoval v roku 869 list Gloria in excelsis „Rastislavovi, Svätoplukovi a Kocel'ovi“, ktorých kniežatstvá tvorili Metodovu arcidiecézu. Uved'te, o ktoré kniežatstvá šlo. Ktoré z nich sa nachádzalo/i (aj) na území dnešného Slovenska?

22. Slovanský liturgický jazyk bol pápežom schválený ako prvý z „nových“ bohoslužobných jazykov okrem troch tradičných.

- a) V ktorom roku došlo k tomuto schváleniu?
- b) Vymenujte spomínané tri tradičné bohoslužobné jazyky.

23. Násilnosti a krutých spôsobov zbavenia sa protivníka usilujúceho o získanie moci bolo v dejinách, aj našich, veľa. Rozšíreným spôsobom bolo napríklad zmrzačenie, akým potrestali veľkomoravského Rastislava alebo arpádovského Vazula. Uved'te, o aké zmrzačenie išlo.

24. Spomedzi uvedených miest vyberte štyri, ktoré sa v stredoveku preslávili ako centrá baníctva v Uhorsku.

Smolník, Moldava nad Bodvou, Košice, Gelnica, Pukanec, Lučenec, Rožňava

25. Uhorsko sa v 11. storočí členilo na menšie celky, akési dnešné kraje.

- a) Akým cudzím slovom označujeme tieto kraje v uvedenom období?
- b) Uved'te názvy troch týchto „krajov“, ktoré sa nachádzali na území dnešného Slovenska alebo sem zasahovali svojou časťou.

26. Vývoj v rokoch 1239 - 1242 v Uhorsku úzko súvisel s dvoma kočovnými národmi. Jeden prišiel v mieri, druhý zaútočil. Uved'te, o ktoré kočovné národy šlo.

27. K udalostiam z dejín Uhorska či Európy uvedeným v odpoved'ovom hárku doplňte mená uhorských panovníkov, ktorí vládli v krajine v čase, keď k nim došlo.

28. Medzi korunovačné klenoty kráľov patrili: koruna, meč, plášť, žezlo a jablko. Na uhorskej korune, ale aj na korunách iných európskych panovníkov bol kríž ako symbol toho, že poslaním nového kráľa je pokračovať v Kristovej vladárskej úlohe. Ktorá koruna patrila uhorskému panovníkovi? Správne číslo zapíšete do odpoved'ového hárku.



1



2



3

29. Prečítajte si úryvok z dobového dokumentu z roku 1467 a odpovedzte na nasledujúce otázky.

Viete, že z povolenia Apoštolskej stolice a z vôle ... nášho kráľa bude zriadená v meste univerzita a pre tú príčinu... tam posielame profesorov... , aby sa začali prednášky.

- a) Uveďte meno kráľa spomínaného v úryvku.
- b) Ako sa volala spomínaná univerzita?
- c) V ktorom meste táto univerzita vznikla?

30. Ilustrácia z dobového dokumentu sa viaže k nevydarenej križiackej výprave organizovanej v Uhorsku v roku 1514. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Spomínaná križiacka výprava rýchlo prerástla do niečoho iného. Uveďte, na čo sa zmenila.
- b) Uveďte meno a prezývku človeka, ktorého poprava je znázornená na pripojenej dobovej ilustrácii.

